№ 8 ՇԱԲԱԹ 26 ՓԵՏՐՎԱՐԻ № 8

ՄԵՂՈՒ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ

ԼՐԱԳԻՐ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԱԶԳԱՅԻՆ ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ

ԳԻՆԸ ԱՄՍԱԿԱՆ ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳԻՆԸ ԻՋՆՈՒՄ Է 6 ՌՈՒԲԼՈՒ

ՀՐԱՏԱՐԱԿՎՈՒՄ Է ԱՄԵՆ ՇԱԲԱԹ ՕՐ ՄԻ ԹԵՐԹ. ՏԱՐԵԿԱՆ ԳԻՆՆ Է 6 Ռ.

Ծանուցումներ ընդունվում են հայերէն եւ օտար լեզուներով։

Ներկայ 1877 թուականին

ՄԵՂՈՒ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԱԶԳԱՅԻՆ, ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ

ԼՐԱԳԻՐԸ

կը հրատարակվի

ՆՈՑՆ ՈՒԽԼՈՒԹԵԱՄԲ, ՓՈՓՈԽՈՒԹԻՒՆՈՎ և ԴԻՐՔՈՎ ԻՆՉՊԷՍ ՄԻՆՉԵՒ ՏԻՆՉԵՒ ՅԱՋԻՄ

ՄԻԱՅՆ ՏԱՐԵԿԱՆ ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳԻՆԸ ԻՋՆՈՒՄ Է 6 ՌՈՒԲԼՈՒ

Թիֆլիսում ստորագրվել ցանկացողը կարող են դիմել. 1) ԽՄԲԱԳՐԱՏՈՒՆ, որ գտնվում է Ս. Վարդանեանի տանը, հեռագրական կայարանին կից. 2) պ. Զաքարիա Գրիգորեանցի եւ ընկ. ԳՐԱՎԱՃԱՌԱՆՈՑՈՒՄ, Միխայիլովսկի կամուրջի մօտ պ. Զուբալովի տանը, Լոնդոն հիւրանոցի տակ. 3) պ. Հակոբ. ԷՆՖիաճեանցի ՇԽԱԽՈՏԻ ԽԱՆՈՒԹՆԵՐՈՒՄ, Դվորցովոյի փողոցի վերայ, Գեներալ Արծրունու զալէրէում եւ Միխայիլովսկի կամուրջի մօտ Վրոնցովի արծանի հանդէպը։

Օտարաքաղաքացիք կարող են դիմել խմբագրատուն հետեւեալ հասցէով՝

Въ редакцію Армянской газеты „ПЧЕЛА АРМЕНІИ“ въ Тифлисѣ.

ԹԻՖԼԻՍ 26-ԻՆ ՓԵՏՐՎԱՐԻ

ՆԱՄԱԿ ՀԱՅՐԱՊԵՏԻՆ ԴԷՊԻ ՀԱՐԱՒ

Վաղ առաւօտեան դուրս գալով Թիֆլիզից, ես և իմ ծառայս հասանք Մուխրան Թէլէֆ անուած կիսաիջևանը։ Այս էր 28 Հոկտեմբերի 1875 ամի։

Մաքուր օդը, ջրի կարկաչահոս ընթացքը և եղանակի մեղմութիւնը զրաւիչին լինձ հանգըստանալու այստեղ մինչև լինքնահաճ ևի գալը։ Բայց հազիւ կարողացայ ես մի բաժակ թէյ խմել, որովհետև լինձ հարկաւոր էր չուտով անյապաղ չարունակել ճանապարհս. և իմ ուշանալուցս օգուտ քաղելով իջևանատէրը ուզում էր աւելորդ փող դՏլել լինձնից։ Ուստի չատ բաւական մնացի իջևանը չապով թողնելուս համար։

Մտածմունքի մէջ ընկղմուած լինելով ես չէի կարողանում նկատել այն գեղեցիկ տեսարաններն, որոնք միմեանց հետևում էին, չէի կարողանում նկատել անգամ այն արփափայլ արեգակին, որ երկնակամարի կապոյտ հորիզոնի մէջ լողում էր փարատելով առաւօտեան մառախլապատ մէգն և լոնաւորելով։ Եաղլուջա անուանուած բարձրաւանդակի վերայ կորուկ քամին սթափեցրեց լինձ.— հեռու սպիտակափայլ Ղարայազի չրանցքներն էին երեւում. իսկ մօտիկ պարզ և վճիտ կուրն էր կարկաչում, որոյ կանաչազարդ ափերի վերայ փափկատն ոչխարներն էին կայտառում և մայում։

Երանի գիւղական կեանքին. բնութեան մէջ մէջ անմեղ աչխատաւորաց, քանի համակրութեան և ուշադրութեան արժանի են՝ մինչ սրանք են մեր բարօրութեան աղբիւրները։

Այս գետից մինչ կարմիր կամուրջը խճուղին վատ դրութեան մէջ լինելով, մեր սայլակը պարտաւորուած եղաւ իր ճանապարհը կողմնակի կտրելու. այսպէս թէ ճանապարհը լաւ էր և կարճ, և թէ չատ հանգիստ էինք գնում առանց գլխի վայր գլորելու վտանգի։ Ցիշած կամուրջն լաւ դրութեան մէջ էր և ինչպէս երևում էր նոր էին աւարտած նորա նորոգութիւնը։ Հետևեալ գեղերը՝ Սարվալի, Շելխիլու, ուր չինութիւնքը գեհնափոր լինելով ընութեան դրչմ կրում էին իրանց վերայ— յայտնի են իրանց հարուստ բերքերով։ Ամառը այնտեղ ճանապարհորդի ուշադրութիւնը գրաւում են ձմերուկներն և սեխերն, որոնք տանում են Թիֆլիզ հարիւրաւոր սայլերով։ Այժմ դէղադէղ և մեծամեծ բարդերն և խոպանները, իբրև ապացոյց երկրի հարստութեան, ցիր ու ցան եղած սփռուած էին բնակարանների մօտ ընդարձակ տեղեր բռնելով։

Այս բնակարաններն իրանց կատուների վերայ կրնաձև կատար ունեն, որոնք փոփոխում են բնակարանների օդը. և միևնոյն ժամանակ լուսամուտներ են։ Բնակիչները թուրքեր են։ Ամառը առ հասարակ այս տեղերը չատ են չոքին ենթարկուած և օդի ծանրութեան պատճառով դժուար բնակելու են։ Կուր գետը գարնան իր կատաղի ընթացքով քանդում է իւր լարձր ափերը. յետոյ իջնելով թողնում է գարչահոտութիւն արտադրող գուբեր, ուր փտում են հաղարումէկ բոյսեր և իրեր։

Հետևեալ իջևաններ՝ Սալա օղլի, Ջարախսու մեծ դժուարութեամբ կարացի անցնել. ահագին քարվաններ ուղտերի և նոցա տէրերի անվրդով գնացքը, որ չէին ուշք դարձնում մեր նեղ դրութեան վերայ երբ մենք չրջապատուած էինք լինում այդ երկարավիզ կենդանիներից, խանգարում էին մեզ և արգելում մեր գնացքը։

Արդէն կէս գիշեր էր երբ ես հասայ Աղըստաֆա, դժուարութեամբ բարձրանալով երկայն կամուրջն, որ չինած է Աղստաֆա գետի վերայ։ Խոխոջուն գետը ու ծառերի ստուերները գովութիւն էին չնչում. իսկ իջևանը բարձրանալով աչնան չունչը զգալի եղաւ։ Այլ ևս չատպելու հարկաւորութիւն չկար, ես վճռեցի գիչերը անգկացնելու այս իջևանում։

Աղստաֆան բարձրադիր է և պատսպարան տեսարան է ներկայացնում, բայց իմ ուշադրութիւնս առաւել գրաւեցին նորա ծառատունկներն, որովհետև առաջին անգամ այստեղ նկատեցի հաստատուն բուսականութեան սկզբնատեղը։

Թիֆլիզից մինչ այս իջևանը միայն կուր գետի ափերում փոքր ի չատէ երևան էին գալիս տերեւաւոր թփածառք, իսկ դայտերն իբրև բացառութիւնք մանր մունր մայռեներ էին պարունակում ըստ մեծի մասին ասղատերև ծառերի։ Գիշի և փչաթուփը նախադասութիւն ունէին ամեն տեղ և գործ ածվում են իբրև վառելափայտ։

Հիանալի է ուղևորութիւնը այստեղից դէպի Քարվանսարայ, Աղստաֆայի ափերով։ Սայլակի մէջ նստած ճանապարհորդը դեռ մտնում է ընդարձակ ձորի մէջ չրջապատած բարձրաբերձ անտառապատ լեռներով, որ փոքր առ փոքր սեղմում են թէ ձորն և թէ գետի հոսանքը։ Ցեռնվում են որածայր և ահագին ժայռեր, որոնք կարծես թէ ահա պատրաստ են վայր պարկելու, բայց անչարժ կանդնած են միայն ահ ու դող զգեցով իրանց տակով անցկացողի վերայ։ Ցիրուցան չինուած փոքրիկ գիւղօրայք, որ կարծես կպած են լեռների կողքերին, չիշեցնում են, որ նոցա բնակիչք դեռ գոհ են ստեղծող բնութիւնից և չեն ուզում ուրանալ և հրաժարուիլ նորա խնամատարութեան սիրուց։ Սէր, առաքինութիւն և երկիւղածութիւն տիրում է այս խորչերի մէջ դեռ էլի այնքան անխարդախ, որքան որ անարուեստ բնութիւնը գերազանց է արհեստական չինուածից։ Հասկանալի է, որ այս լեռների բնակիչները թուլացած չեն մաչող անգործութիւնից։ Նոցա կոչտացած և չլոտ ձեռները վկայն են, որ հեչտ չեն ճարում ու ուտում իրանց հացն, այլ գրեթէ չծուելով իրանց ընտանի կենդանեաց հետ մայր հողը մչակելու համար։ Կէսօր էր, երբ հասայ «Ուզունթալա» իջևանը։

Նորա բակում հաւաքուած գիւղացիք պրաստում փուած գիւղաքաղաքը։

Գարունը զօրեղ է քան թէ տպաճ խոսքը և հասանելի անգրագէտներին։

Այս լաւ ճանաչել են լուսաւորեալ երկիրներում և քարոզը ծառայեցնում են ժողովրդի մէջ լուսաւոր և ողջամիտ գաղափարներ տարածելու., այն ժողովրդի մէջ, որ մեծ մասով զուրկ է այդ գաղափարները մի այլ միջոցով ուսումնասիրելուց, իր անգրագիտութեան պատճառով։

Եւ այդ է պատճառը, որ լուսաւորեալ ազգերում քարոզը շատ սահել սահել է լինում։ Ժողովրդին գրաւում է նրան հասանելի, պարզ և կենդանի ոճով ասած քարոզը, որը իր բովանդակութեամբ ժողովրդի ժամանակակից պահանջներին համապատասխան լինելով, կենսական առօրեայ ամեն մի կարիքի համար նրան տալիս է ցուցմունքներ և առաջնորդում դէպի բարին։ Ժողովուրդը յանձնառում է եկեղեցին Թէ իբրև աստուածային տաճար իր աստուածապաշտութիւնը կատարելու և Թէ իբրև բարոյագիտութեան և խմաստութեան մի դասարան քարոզները լսելու։

Քարոզը կարդում է այնտեղ եկեղեցում քահանան, որին պատկանում է այն եկեղեցու ծուխը և այդպիսով իբրև հոգևոր հայր մեծ ազնուութեամբ կարացի անցնել. ահագին քարվաններ ուղտերի և նոցա տէրերի անվրդով գնացքը, որ չէին ուշք դարձնում մեր նեղ դրութեան վերայ երբ մենք չրջապատուած էինք լինում այդ երկարավիզ կենդանիներից, խանգարում էին մեզ և արգելում մեր գնացքը։

Արդէն կէս գիշեր էր երբ ես հասայ Աղըստաֆա, դժուարութեամբ բարձրանալով երկայն կամուրջն, որ չինած է Աղստաֆա գետի վերայ։ Խոխոջուն գետը ու ծառերի ստուերները գովութիւն էին չնչում. իսկ իջևանը բարձրանալով աչնան չունչը զգալի եղաւ։ Այլ ևս չատպելու հարկաւորութիւն չկար, ես վճռեցի գիչերը անգկացնելու այս իջևանում։

ԿՍԱՆԵՐՈՐԴ ՏԱՐԻ

ՔԱՀԱՆԱՆ

Ի ՀԱՐԿԷ ԿԱՏԱՐԵԼ ՄԵՂ ԹԷ ԼՈՒՍԱՒՈՐԵԱԼ ԵՐԿԻՐՆԵՐՈՒՄ ՔԱՀԱՆԱՆ ԻՐԲԵՒ ՄԱՐԴ ԱՒԵԼԻ ՔԱՐՈԶՈՂԸ

Ա.ԱՅՆՔԱՆ ԲԱԶՄԱԹԻՒ Է ՄԵՐ ԺՈՂՈՎՐԴԻ ԱՆԳՐԱԳԷՏ ՄԱՍԸ ԵՒ ԱՅՆՊԻՍԻ ԱՆՏԱՐԲԵՐ ԵՒ ԱՆՄԱՐԴԱՎԱՅԻԼ ԿԱՆՔ Է ՎԱՐՈՒՄ ԴԱ, ՈՐ ՄԻ ՄԵԾ, ՅԱՆՐ ԵՒ ՍՐԲԱԶԱՆ ՊԱՐՈՐՔ Է ՊՆՈՒՄ ՄԵՐ ՔԱՀԱՆԱՆԵՐԻ ՎԵՐԱՅ ԱՅԴ ՂՈՐԻՂ ՄԻՋՈՑԻՆ, ՈՐ Է ՔԱՐՈՂՈՒԹԻՒՆ, ԱՄԵՆԱՅՆ ԶՂԱՇՈՒԹԵԱՄԲ ԵՒ ԽՈՀԵՄԱՒԹԵԱՄԲ ԳՈՐԾ ԴՆԵԼՈՒ, ԺՈՂՈՎՐԴԻՆ ՓՈՔՐ Ի ՉԱՏ Է ՄԱՏԱՒՈՐ ԿԵՐԱԿՈՒՐ ՏԱԼՈՒ, ԸՆԿԵԼԱՑՆԵԼՈՒ ՆՐԱՆ ՄՂԱԾԵԼ ԻՐ ՊԱԿԱՍՈՒԹԻՒՆՆԵՐԻ ՎՐԱՅ, ՈՐ ՀՆԱՐԱՒՈՐ ԼԻՆԻ ԱՅԴՊԻՍՈՎ ԴՈՆԷ ՀԵՏԵՒՈՂ ԵՒ ՔՐԻՍՏՈՆԵԱՅԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔ Է ԶՂԱՇՆԵԼՈՎ ԱՄԵՆ ԱԶԳԱԿՈՐԾԱՆ ԵՐԵՒՈՒԹԵՒՆ։

ՔԱՀԱՆԱՆ ԱՒԵԼԻ ՄՕՏԻԿ Է ԵՒ ԾԱՆՕԹ ԺՈՂՈՎՐԴԻ ԿԵԱՆՔԻՆ, ՆԱ ՆՈՅՆ ԻՍԿ ԺՈՂՈՎՐԴԻ ԿԵԱՆՔՈՒՄ Է ԱՊՐՈՒՄ, ԱՊԱ ՈՒՐԵՄՆ ՆՈՐԱ ՎԵՐԱՅ ԱԶԴՈՒՄ ԵՆ ԺՈՂՈՎՐԴԻՆ ՅԱՏՈՒԿ ՅԱՋԵՐՆ ԵՒ ՆԵՂՈՒԹԻՒՆՆԵՐՆ, ՄԱՆՈՒՄ ՄԻ ՀԱՍԱՐԱԿԱՆ ԹԵՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ԱՆԿԱՐԳՈՒԹԻՒՆ ՆԵՐԶՈՐԾՈՒՄ Է ԵՒ ՆՈՐԱ ՎԵՐԱՅ. ԱՍԵԼ Է ԹԷ ՆԱ ԻՐ ՎԵՐԱՅ ՓՈՐՁԵԼ ԵՒ ԻՐ ՄԷՋ ԳԱՂԱՓԱՐ ԳԱՂԵԼ Է ԺՈՂՈՎՐԴԻ ԿԱՐԻՔԸ—ՈՐԻՑ ԱՂԱՏԵԼՈՒ ԿՐ ԴԻՄԷ ԻՆՔԸ ԱՄԵՆ ՋԱՆՔՈՎ, ՀԱՍԱՐԱԿԱՑ ՕԳՈՒՏ ՀՆԱ ՄԻԵՒՆՈՅՆ ՇԱՀԸՐԸ ՈՒՆԵՆԱԼՈՎ ԵՒ ԻՆՔԸ։ ՀԱՍԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆԸ ԲԱՐՁՐԱՑՆԵԼ ԻՐ ՍՏՈՐԻՆ ՄՇԱՒՈՐ ԵՒ ԲԱՐՈՅԱԿԱՆ ԳՐՈՒԹԻՒՆԻՑ ԻՒՐԱՔԱՆՉԻՒՐ ԱՆՀԱՏԻ ՊԱՐՏՔՆ Է ԱՄԵՆ ՄԻ ՀՆԱՐԱՒՈՐ ՄԻՋՈՑՆԵՐՈՎ, ՆՈՅՆ ԻՍԿ ԱՅՆ ԱՆՀԱՏԻ ՕԳՈՒՏ ՀԱՄԱՐ. ԲԱՅՑ ԵՐԲ ՔԱՀԱՆԱՅԻ ՁԵՌՔԻՆ ԿԱՅ ՄԻ ՇԱՏ ԳԻՂԵՑԻԿ ՄԻՋՈՑ ՀԱՒԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆԸ ՕԳՆԵԼՈՒ ԻՐ ՔԱՐՈՂՈՒԹԻՒՆՈՎ, ՊԱՀԱՆՋԻԼ ՊԱՐՏԱՒՈՐ ԵՆՔ, ՈՐ ՆԱ ԱՅԴ ՊԱՐՏՔԸ ԿԱՏԱՐԷ ԱՄԵՆԱՅՆ ՍՐԲՈՒԹԵԱՄԲ։

Ի ՀԱՐԿԷ ԿԱՏԱՐԵԼ ՄԵՂ ԹԷ ԼՈՒՍԱՒՈՐԵԱԼ ԵՐԿԻՐՆԵՐՈՒՄ ՔԱՀԱՆԱՆ ԻՐԲԵՒ ՄԱՐԴ ԱՒԵԼԻ ՔԱՐՈԶՈՂԸ

ԱՅՆՔԱՆ ԲԱԶՄԱԹԻՒ Է ՄԵՐ ԺՈՂՈՎՐԴԻ ԱՆԳՐԱԳԷՏ ՄԱՍԸ ԵՒ ԱՅՆՊԻՍԻ ԱՆՏԱՐԲԵՐ ԵՒ ԱՆՄԱՐԴԱՎԱՅԻԼ ԿԱՆՔ Է ՎԱՐՈՒՄ ԴԱ, ՈՐ ՄԻ ՄԵԾ, ՅԱՆՐ ԵՒ ՍՐԲԱԶԱՆ ՊԱՐՈՐՔ Է ՊՆՈՒՄ ՄԵՐ ՔԱՀԱՆԱՆԵՐԻ ՎԵՐԱՅ ԱՅԴ ՂՈՐԻՂ ՄԻՋՈՑԻՆ, ՈՐ Է ՔԱՐՈՂՈՒԹԻՒՆ, ԱՄԵՆԱՅՆ ԶՂԱՇՈՒԹԵԱՄԲ ԵՒ ԽՈՀԵՄԱՒԹԵԱՄԲ ԳՈՐԾ ԴՆԵԼՈՒ, ԺՈՂՈՎՐԴԻՆ ՓՈՔՐ Ի ՉԱՏ Է ՄԱՏԱՒՈՐ ԿԵՐԱԿՈՒՐ ՏԱԼՈՒ, ԸՆԿԵԼԱՑՆԵԼՈՒ ՆՐԱՆ ՄՂԱԾԵԼ ԻՐ ՊԱԿԱՍՈՒԹԻՒՆՆԵՐԻ ՎԵՐԱՅ, ՈՐ ՀՆԱՐԱՒՈՐ ԼԻՆԻ ԱՅԴՊԻՍՈՎ ԴՈՆԷ ՀԵՏԵՒՈՂ ԵՒ ՔՐԻՍՏՈՆԵԱՅԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔ Է ԶՂԱՇՆԵԼՈՎ ԱՄԵՆ ԱԶԳԱԿՈՐԾԱՆ ԵՐԵՒՈՒԹԻՒՆ։

ՔԱՀԱՆԱՆ ԱՒԵԼԻ ՄՕՏԻԿ Է ԵՒ ԾԱՆՕԹ ԺՈՂՈՎՐԴԻ ԿԵԱՆՔԻՆ, ՆԱ ՆՈՅՆ ԻՍԿ ԺՈՂՈՎՐԴԻ ԿԵԱՆՔՈՒՄ Է ԱՊՐՈՒՄ, ԱՊԱ ՈՒՐԵՄՆ ՆՈՐԱ ՎԵՐԱՅ ԱԶԴՈՒՄ ԵՆ ԺՈՂՈՎՐԴԻՆ ՅԱՏՈՒԿ ՅԱՋԵՐՆ ԵՒ ՆԵՂՈՒԹԻՒՆՆԵՐՆ, ՄԱՆՈՒՄ ՄԻ ՀԱՍԱՐԱԿԱՆ ԹԵՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ԱՆԿԱՐԳՈՒԹԻՒՆ ՆԵՐԶՈՐԾՈՒՄ Է ԵՒ ՆՈՐԱ ՎԵՐԱՅ. ԱՍԵԼ Է ԹԷ ՆԱ ԻՐ ՎԵՐԱՅ ՓՈՐՁԵԼ ԵՒ ԻՐ ՄԷՋ ԳԱՂԱՓԱՐ ԳԱՂԵԼ Է ԺՈՂՈՎՐԴԻ ԿԱՐԻՔԸ—ՈՐԻՑ ԱՂԱՏԵԼՈՒ ԿՐ ԴԻՄԷ ԻՆՔԸ ԱՄԵՆ ՋԱՆՔՈՎ, ՀԱՍԱՐԱ-ԿԱՑ ՕԳՈՒՏ ՀՆԱ ՄԻԵՒՆՈՅՆ ՇԱՀԸՐԸ ՈՒՆԵՆԱԼՈՎ ԵՒ ԻՆՔԸ։ ՀԱՍԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆԸ ԲԱՐՁՐԱՑՆԵԼ ԻՐ ՍՏՈՐԻՆ ՄՇԱՒՈՐ ԵՒ ԲԱՐՈՅԱԿԱՆ ԳՐՈՒԹԻՒՆԻՑ ԻՒՐԱՔԱՆՉԻՒՐ ԱՆՀԱՏԻ ՊԱՐՏՔՆ Է ԱՄԵՆ ՄԻ ՀՆԱՐԱՒՈՐ ՄԻՋՈՑՆԵՐՈՎ, ՆՈՅՆ ԻՍԿ ԱՅՆ ԱՆՀԱՏԻ ՕԳՈՒՏ ՀԱՄԱՐ. ԲԱՅՑ ԵՐԲ ՔԱՀԱՆԱՅԻ ՁԵՌՔԻՆ ԿԱՅ ՄԻ ՇԱՏ ԳԻՂԵՑԻԿ ՄԻՋՈՑ ՀԱՒԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆԸ ՕԳՆԵԼՈՒ ԻՐ ՔԱՐՈՂՈՒԹԻՒՆՈՎ, ՊԱՀԱՆՋԻԼ ՊԱՐՏԱՒՈՐ ԵՆՔ, ՈՐ ՆԱ ԱՅԴ ՊԱՐՏՔԸ ԿԱՏԱՐԷ ԱՄԵՆԱՅՆ ՍՐԲՈՒԹԵԱՄԲ։

Ա.ԱՅՆՔԱՆ ԲԱԶՄԱԹԻՒ Է ՄԵՐ ԺՈՂՈՎՐԴԻ ԱՆԳՐԱԳԷՏ ՄԱՍԸ ԵՒ ԱՅՆՊԻՍԻ ԱՆՏԱՐԲԵՐ ԵՒ ԱՆՄԱՐԴԱՎԱՅԻԼ ԿԱՆՔ Է ՎԱՐՈՒՄ ԴԱ, ՈՐ ՄԻ ՄԵԾ, ՅԱՆՐ ԵՒ ՍՐԲԱԶԱՆ ՊԱՐՈՐՔ Է ՊՆՈՒՄ ՄԵՐ ՔԱՀԱՆԱՆԵՐԻ ՎԵՐԱՅ ԱՅԴ ՂՈՐԻՂ ՄԻՋՈՑԻՆ, ՈՐ Է ՔԱՐՈՂՈՒԹԻՒՆ, ԱՄԵՆԱՅՆ ԶՂԱՇՈՒԹԵԱՄԲ ԵՒ ԽՈՀԵՄԱՒԹԵԱՄԲ ԳՈՐԾ ԴՆԵԼՈՒ, ԺՈՂՈՎՐԴԻՆ ՓՈՔՐ Ի ՉԱՏ Է ՄԱՏԱՒՈՐ ԿԵՐԱԿՈՒՐ ՏԱԼՈՒ, ԸՆԿԵԼԱՑՆԵԼՈՒ ՆՐԱՆ ՄՂԱԾԵԼ ԻՐ ՊԱԿԱՍՈՒԹԻՒՆՆԵՐԻ ՎԵՐԱՅ, ՈՐ ՀՆԱՐԱՒՈՐ ԼԻՆԻ ԱՅԴՊԻՍՈՎ ԴՈՆԷ ՀԵՏԵՒՈՂ ԵՒ ՔՐԻՍՏՈՆԵԱՅԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔ Է ԶՂԱՇՆԵԼՈՎ ԱՄԵՆ ԱԶԳԱԿՈՐԾԱՆ ԵՐԵՒՈՒԹԻՒՆ։

ՔԱՀԱՆԱՆ ԱՒԵԼԻ ՄՕՏԻԿ Է ԵՒ ԾԱՆՕԹ ԺՈՂՈՎՐԴԻ ԿԵԱՆՔԻՆ, ՆԱ ՆՈՅՆ ԻՍԿ ԺՈՂՈՎՐԴԻ ԿԵԱՆՔՈՒՄ Է ԱՊՐՈՒՄ, ԱՊԱ ՈՒՐԵՄՆ ՆՈՐԱ ՎԵՐԱՅ ԱԶԴՈՒՄ ԵՆ ԺՈՂՈՎՐԴԻՆ ՅԱՏՈՒԿ ՅԱՋԵՐՆ ԵՒ ՆԵՂՈՒԹԻՒՆՆԵՐՆ, ՄԱՆՈՒՄ ՄԻ ՀԱՍԱՐԱԿԱՆ ԹԵՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ԱՆԿԱՐԳՈՒԹԻՒՆ ՆԵՐԶՈՐԾՈՒՄ Է ԵՒ ՆՈՐԱ ՎԵՐԱՅ. ԱՍԵԼ Է ԹԷ ՆԱ ԻՐ ՎԵՐԱՅ ՓՈՐՁԵԼ ԵՒ ԻՐ ՄԷՋ ԳԱՂԱՓԱՐ ԳԱՂԵԼ Է ԺՈՂՈՎՐԴԻ ԿԱՐԻՔԸ—ՈՐԻՑ ԱՂԱՏԵԼՈՒ ԿՐ ԴԻՄԷ ԻՆՔԸ ԱՄԵՆ ՋԱՆՔՈՎ, ՀԱՍԱՐԱ-ԿԱՑ ՕԳՈՒՏ ՀՆԱ ՄԻԵՒՆՈՅՆ ՇԱՀԸՐԸ ՈՒՆԵՆԱԼՈՎ ԵՒ ԻՆՔԸ։ ՀԱՍԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆԸ ԲԱՐՁՐԱՑՆԵԼ ԻՐ ՍՏՈՐԻՆ ՄՇԱՒՈՐ ԵՒ ԲԱՐՈՅԱԿԱՆ ԳՐՈՒԹԻՒՆԻՑ ԻՒՐԱՔԱՆՉԻՒՐ ԱՆՀԱՏԻ ՊԱՐՏՔՆ Է ԱՄԵՆ ՄԻ ՀՆԱՐԱՒՈՐ ՄԻՋՈՑՆԵՐՈՎ, ՆՈՅՆ ԻՍԿ ԱՅՆ ԱՆՀԱՏԻ ՕԳՈՒՏ ՀԱՄԱՐ. ԲԱՅՑ ԵՐԲ ՔԱՀԱՆԱՅԻ ՁԵՌՔԻՆ ԿԱՅ ՄԻ ՇԱՏ ԳԻՂԵՑԻԿ ՄԻՋՈՑ ՀԱՒԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆԸ ՕԳՆԵԼՈՒ ԻՐ ՔԱՐՈՂՈՒԹԻՒՆՈՎ, ՊԱՀԱՆՋԻԼ ՊԱՐՏԱՒՈՐ ԵՆՔ, ՈՐ ՆԱ ԱՅԴ ՊԱՐՏՔԸ ԿԱՏԱՐԷ ԱՄԵՆԱՅՆ ՍՐԲՈՒԹԵԱՄԲ։

ՄԵՐ ՄԷՋ ՄԵՐ ՀՈԳԵՒՈՐ ԵՒ ԱՅԼ ՈՒՍՈՒՑԻԱՐԱՆՆԵՐԻ ՀՆՈՐՀՈՎ ԱՒԵԼԻ ԶԱՐԳԱՑԱԾ ՔԱՀԱՆԱՆԵՐ ԵՒ ՄԻՉՏ ՏԱՍԸ ՔԱՀԱՆԱՅԻ ՄԷՋ, ԱՆՇՈՒՇՏ ԱՌԱՅԺՄ ՄԻՆԸ ԿԱՄ ԵՐԿՒԱՍԸ ԿԸ ԳՏՆԵՆՔ ԵԹԷ ՈՉ ԲՈԼՈՐՈՎԻՆ ՀԱՄԱՊԱՏԱՍԽԱՆ ՄԵՐ ՊԱՀԱՆՋՆԵՐԻՆ ՔԱՐՈԶՈՒԹԵԱՆ ՎԻՐԱԲԵՐՈՒԹԵԱՄԲ, ԳՈՒՆԷ ՄԱՍԱՄԲ ՅԱՐՄԱՐ ԱՅԴ ՍՐԲԱԶԱՆ ՊԱՐՈՐՔԸ ՀԱՒԱՏԱՒՈՐԱՊԷՍ ԿԱՏԱՐԵԼՈՒ, ԵԹԷ ՄԻԵՒՆՈՅՆ ԺԱՄԱՆԱԿ ՄԵՐ ՀՈԳԵՒՈՐ ՎԱՐՁՈՒԹԵԱՆ ԳԼԽԱՒՈՐՆԵՐԸ ԿԱՄԵՆԱՆ ԿԱՐԵԼԸ ՄԻՋՈՑՆԵՐԸ ԳՈՐԾ ԴՆԵԼ ՔԱՀԱՆԱՆԵՐԻ ՔԱՐՈԶՆԵՐԸ ՆՊԱՏԱԿԱՅԱՐՄԱՐ ԱՆԵԼՈՒ և ՆՈՑԱ ՍՏԻՊԵԼՈՒ ՔԱՐՈԶՈՒԹԻՒՆ ԻՐԱՆՑ ՀԱՄԱՐ ԳԼԽԱՒՈՐ ՊԱՐՏԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ ԱՆԵԼՈՒ։

Մ.ԵՆՔ ՀԱՄՈԶՈՒԱԾ ԵՆՔ, ՕՐԻՆԱԿԻ ՀԱՄԱՐ ԽՕՍԵԼՎ ԹԻՖԼԻՍԻ ՎԵՐԱՅ, ՈՐ ԱՅՍՏԵՂ 24 ԵԿԵՂԵՑԵՐՈՒՄ ԳՏՆՈՒԱԾ 65 ՔԱՀԱՆԱՆԵՐԻ ՄԷՋ ԱՆՇՈՒՇՏ ԿԱՐԵԼԻ Է ԱՌԱՅԺՄ ԸՆԴԱՐԿ 10 ՀՈԳԻ, ՈՐՈՆՔ ՍՐԲԱԶԱՆ ԱՌԱՋՆՈՐԴԻ ԱՌԱՋՆՈՐԴՈՒԹԵԱՄԲ ԿԱՐՈՂ ԵՆ ՕԳՏԱՒԵՏ ԵՒ ՆՊԱՏԱԿԱՅԱՐՄԱՐ ՔԱՐՈԶՆԵՐ ԱՍԵԼՈՒ։ Ա.ՀԴ ԸՆՏՐԱԾ ՔԱՀԱՆԱՆԵՐԸ ՍՐԲԱԶԱՆԻՑ ԿԱՐՈՂ ԵՆ ՆՇԱՆԱԿՈՒԵԼ ԻՐԲԵՒ ՔԱՐՈԶԻՉ ՔԱՂԱՔԻՍ ՆՇԱՆԱՒՈՐ ԵԿԵՂԵՑԻՆԵՐՈՒՄ, ՕՐԻՆԱԿ ԲԱՑԻ ՎԱՆՔԸ, ՈՐՏԵՂ ՍՐԲԱԶԱՆ ԱՌԱՋՆՈՐԴԸ ՊԻՏԻ ՀԱՄԱՐՒՆՔ ՔԱՐՈԶԻՉ, ՄԵՆՔ ՈՒՆԻՆՔ ՆՇԱՆԱՒՈՐ 10 ԵԿԵՂԵՑԻ ԱՅՆ Է ՄՈՂՆՈՒ, ՄՂՅԱՆԻ ՍՈՒՐԲ ԳԷՈՐԳ, ՆՈՐԱՇԷՆ, ԶՈՐԱՇԷՆ, ՒԷԹՂԼԵՀԷՄ, ԶՐԿԻՆՆԵՑ, ՍՈՒՐԲ ՍԱՐԳԻՍ, ՇԱՄԲՈՒԱՆՑԱՑ, ՍՈՒՐԲ ԿԱՐԱՊԵՏ և ԿՈՒԿԻՈՒ ՍՈՒՐԲ ԱՍՏՈՒԱԾԱԾՆԻ, ՈՐ ՊԱՏԱՂԱՆ ԹԱՂԵՐԻ ԿԳՐՈՒՆԵՐՈՒՄՆ ԵՆ և ԴՈՑԱ ՄԷՋ ԱՅՆ ՔԱՀԱՆԱՆԵՐԻՆ ԱՆԽՏԻՐ ՆՇԱՆԱԿՈՒԹԻՒՆՈՎ, ՈՐՈՎՀԵՏԵՒ ԲՈԼՈՐՆ ԷԼ ՀԱՅ ՔԱՀ-

ՆԱՄԱԿ ՀԱՅՐԱՊԵՏԻՆ ԴԷՊԻ ՀԱՐԱՒ

Վաղ առաւօտեան դուրս գալով Թիֆլիզից, ես և իմ ծառայս հասանք Մուխրան Թէլէֆ անուած կիսաիջևանը։ Այս էր 28 Հոկտեմբերի 1875 ամի։

Մաքուր օդը, ջրի կարկաչահոս ընթացքը և եղանակի մեղմութիւնը զրաւիչին լինձ հանգըստանալու այստեղ մինչև լինքնահաճ ևի գալը։ Բայց հազիւ կարողացայ ես մի բաժակ թէյ խմել, որովհետև լինձ հարկաւոր էր չուտով անյապաղ չարունակել ճանապարհս. և իմ ուշանալուցս օգուտ քաղելով իջևանատէրը ուզում էր աւելորդ փող դՏլել լինձնից։ Ուստի չատ բաւական մնացի իջևանը չապով թողնելուս համար։

Մտածմունքի մէջ ընկղմուած լինելով ես չէի կարողանում նկատել այն գեղեցիկ տեսարաններն, որոնք միմեանց հետևում էին, չէի կարողանում նկատել անգամ այն արփափայլ արեգակին, որ երկնակամարի կապոյտ հորիզոնի մէջ լողում էր փարատելով առաւօտեան մառախլապատ մէգն և լոնաւորելով։ Եաղլուջա անուանուած բարձրաւանդակի վերայ կորուկ քամին սթափեցրեց լինձ.— հեռու սպիտակափայլ Ղարայազի չրանցքներն էին երեւում. իսկ մօտիկ պարզ և վճիտ կուրն էր կարկաչում, որոյ կանաչազարդ ափերի վերայ փափկատն ոչխարներն էին կայտառում և մայում։

Երանի գիւղական կեանքին. բնութեան մէջ մէջ անմեղ աչխատաւորաց, քանի համակրութեան և ուշադրութեան արժանի են՝ մինչ սրանք են մեր բարօրութեան աղբիւրները։

*Այս գետից մինչ կարմիր կամուրջը խճուղին վատ դրութեան մէջ լինելով, մեր սայլակը պարտաւորուած եղաւ իր ճանապարհը կողմնակի կտրելու. այսպէս թէ ճանապարհը լաւ էր և կարճ, և թէ չատ հանգիստ էինք գնում առանց գլխի վայր գլորելու վտանգի։ Ցիշած կամուրջն լաւ դրութեան մէջ էր և ինչպէս երևում էր նոր էին աւարտած նորա նորոգութիւնը։ Հետևեալ գեղերը՝ Սարվալի, Շելխիլու, ուր չինութիւնքը գեհնափոր լինելով ընութեան դրչմ կրում էին իրանց վերայ— յայտնի են իրանց հարուստ բերքերով։ Ամառը այնտեղ

№ 8 ՀԱՄԱՐ 25 ՓԵՏՐՎԱՐ

ՎԱՆԱՅԻ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՍԱՐԱԿՈՒԹՅԱՆ ՕՐԳԱՆ

1877 ԹՎԱԿԱՆԻՆ

ՎԱՆԱՅԻ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՍԱՐԱԿՈՒԹՅԱՆ ՕՐԳԱՆ

1877 թվականին

ՎԱՆԱՅԻ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՍԱՐԱԿՈՒԹՅԱՆ ՕՐԳԱՆ

1877 թվականին

ՎԱՆԱՅԻ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՍԱՐԱԿՈՒԹՅԱՆ ՕՐԳԱՆ

1877 թվականին

ՎԱՆԱՅԻ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՍԱՐԱԿՈՒԹՅԱՆ ՕՐԳԱՆ

1877 թվականին

ՎԱՆԱՅԻ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՍԱՐԱԿՈՒԹՅԱՆ ՕՐԳԱՆ

1877 թվականին

ՎԱՆԱՅԻ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՍԱՐԱԿՈՒԹՅԱՆ ՕՐԳԱՆ

1877 թվականին

ՀԱՅՐԵՆԻՔԻ ՆԱՀԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՆԱԽՆԱՅԱՑՈՒՆ

(Փիլիսոփա-ֆիլոլոգ „ՊԵՂՈՆԻ ՀԱՑՈՒՏՆԵՐ“)

Լույսը)

Լսուած ենք որ Հիլլի Նահատակաց տաճարի 811 ս. տարուց Հայկական Ազգաժողովական ներկայացուցիչ մը Տ. Գրիգոր Ալեքսանեան Ամերիկայէն վերադարձած է 85 տ. Տիգրանեան ընտանիքի հետ։ Ս. Գրիգոր 214 ս. տարի վերադարձած է Ամերիկա։ Ձեռնարկած է Հայկական Ազգային Տունի մը հաստատութեան։ Ս. Գրիգոր 1874 թուին Ամերիկա գացած է։ Ան 1877 թուին Ամերիկայի Ազգային Ժողովին անդամ ընտրուած է։ Ան 1878 թուին Ամերիկայի Ազգային Ժողովին ներկայացուցիչ ընտրուած է։ Ան 1879 թուին Ամերիկայի Ազգային Ժողովին ներկայացուցիչ ընտրուած է։ Ան 1880 թուին Ամերիկայի Ազգային Ժողովին ներկայացուցիչ ընտրուած է։ Ան 1881 թուին Ամերիկայի Ազգային Ժողովին ներկայացուցիչ ընտրուած է։ Ան

գլուխ սուտ. տասը փայը սուտ յիլլի մկ փայը ղորդ, գինա մարդ դարտ չի էներ. իսի օռշնածին ըսածին մէջ հիչ ղորդ չը կայ: Հմա, ես մկ բանմ զանը կէնիմ, էլլի' իտի մարդը աս բանը էրածին մէջը տէսիր է, ես թէչէ, Ղարսից գարի, աթար բէրող արաբաներին է տէսիր և քօչ-քան է շինիր. հիմի անոնք ալ աս քանի վոխտ է առփաչայը ասղին վոտք չեն կոխեր: Մկկ բանմ ալ կայ. ինձի պէս սանիաթ-քեար մարդուն մկը աս յիրէք տարի է օր Ղարսին մէջը առուտուր կէնէր կը, ու իրին համր գէչըմիշ գլլէր, մնոիկ օրերս աթրին արաբաներուն հէտ էկիր է գինա մեր քաղաքը. թէ ասպէս բաները մատին փաթրթոց է. շինիր ու աստեղ խօսի կը, ատոր ինատ չեմ ինիր: Հարնայիսայ անքան սուտ սուտ բաներ գրին կը օ՞ր, արթղ ղորթին ալ չենք ավտայ: Ես օր բազի վոխտ կրսիմ կը թէ գազէթին մէջ շատ փայը սուտ գլլի, ինձի չորս քսօչէգին թափա-լամիշ կինին կը թէ գազէթն ալ սուտ յլլի, հիմի խօ աչվընովդ տէսաք, դէ ատից յետև ինձի ալ չմեղադրիք:

Քո Ղալաչի Մարգար

Կիւմրի.

ԳԱԶԷԹԱՅԻ ԱՂԱ

Իսի ամսի 17-ին կաթուղիկոսը թէլէգրամ էր ղրկել մեր քաղաքը թէ չորս յոտա պատռաստէցէք, օր Անդրէաս եպիսկոպոսը մկ տէրտէրիմ ու մկ եաղչըմ հետ գուգայ կը տէր Յուսէփին ու Պարզեանց առաջնորդին գործերը քննելու: Մեր Աղաներն ալ յոտէքը գոր սարքիր շինիր ին ու ինոնց ճամբէն կաշին կը: Աս գիրս գրած օրը պիտի քաղաք մնէինք:

Գինայ քու ղալաչի Մարգարը:

Գ. Թաթրնասէրը հաղորդում է Դերքէնից որ «Մշակի» առաջին համարում տպած լուրը, թէ այնտեղ եղել է ներկայացումն յօգուտ Սերբիայում վիրաւորեալ Ռուս զինուորների, սխալ է: Այդ ներկայացումն եղել է «յօգուտ մասնաժողովին վիրաւորեալ զինուորների համար, որոնք գտանվում էին Նորին կայսերական Մեծութեան կայսերուհի Մարիա Ալէքսանդրովնայի հովանաւորութեան ներքոյ: Գոյացած գումարն էլ տեղւոյն պ. քաղաքապետի ձեռքով հասել է, ուր հարկն է, և սասցվել չնորհակալութիւն:

Ախալցխայից պ. Բզնունին գրում է. Յունուարի 28-ին Ախալցխայ եկաւ երթևեկ զօրաց մի մեծ խումբ 1200 հոգուց բաղկացած. Ասում են որ այդ զօրաց և նրանց քանակութեան մասին տեղւոյս քաղաքային վարչութիւնը ճիշտ տեղեկութիւն չունենալով հաղիւ կարողացած է եղել մի քանի ժամուան մէջ 900 հոգու տեղ գտնել: Քաղաքիս յայնորդ Սրբազան Սագինեան Արքեպիսկոպոսը և ուսումնարանաց հոգաբարձութիւնը լսելով որ 300 զինուորների համար տեղ չէ կարողանում վարձել քաղաքային վարչութիւնը, իսկոյն առաջարկել է արձակելով աշակերտներին և աչակերտուհիներին այդ զինուորների համար կարգապետեան և Եղիսաբէթեան ուսումնարանները ձրիաբար, այնպէս որ մինչև զինուորների Ախալցխա հասնելն արդէն նոցա համար բնակարաններ պատրաստ էին և զինուորները բռնեցին 3 օր միմիայն կարապետեան ուսումնարանը, հարկաւորութիւն չունենալով Եղիսաբէթեան ուսումնարանում:

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ.

Խաղաղութեան պահպանութեան կշիռը, կարծես, օր աւուր աւելի ծանրանում է, վասն զի վերջին հեռագրալուրերը բնաւ չեն կրում պատերազմական հոգի: Այսպէս ասնոյս 17-ից փարիզից եկած հեռագրալուրն ասում է, որ Անգլիան մտադիր է առաջարկելու երաշխաւոր տէրութեանց, որ սոքա տան Ցաճկաստանին ժամանակամիջոց իրագործելու բարենորոգութիւնները, որոնք Սուլտանը տուել է իւր հպատակաց, որով ամենից հեշտ կերպով կարող է վճռվել Արևելեան հարցը: Այս արդէն ցոյց է տալիս, որ Անգլիան, որ այդ հարցի մէջ գլխաւոր դեր խաղացողներից մէկն է, որովհետև նա իւր շահերի կողմանէ աւելի կապուած է Ցաճկաստանի հետ, յոյս ունի, որ Ցաճկաստանը կարող կլինի իւր խոստումները կատարել և այսպէս առանց արիւնհեղութեան և մեծամեծ ծախքերի որոնք անհրաժեշտ հետևանքներն են պատերազմի, վճռել արևելեան հարցը, որ բոլոր Եւրոպայի համար մի ձանձրալի և վտանգաւոր խնդիր է:

Խաղաղութեան պահպանութեան յոյսն աւելացնում է և այն հանգամանքն, որ Ցաճկաստանի և Սերբիայի մէջ խաղաղութեան պայմանների վերաբերութեամբ կայացել է կատարեալ համաձայնութիւն: Հեռագիրը Բելգրադից նոյն թուով յայտնում է, որ Սերբիայի պատգամաւորաց ժողովը հաւանութիւն է տուել խաղաղութեան հիմնական պայմաններին:

Տորագրած արձանագրութիւնը խաղաղութեան բովանդակում է իւր մէջ. ցպատերազմական վիճակն իրերի, ներողութիւն հպատակներին այն տէրութեանց, որոնք պատերազմում էին միմեանց դէմ, Սերբիայի մնքորում 12 օրուան ընթացքում, ապագայում Սերբիան Ծանուցագրով կզկուցանէ բարձրագոյն Դրան թէ որպիսի երաշխաւորութիւնք կայ իւր նոր ամրոցներ չկանգնելու մասին, Ցաճկական դրօշակը Բելգրադի միջնաբերդի վերայ, Հայերի և Հրէաների իրաւանց հաւասարումն ընկերների հետ, ապստամբներին չօգնելը Սերբիայի կողմից, արգելումն ընկերութեանց, որոնք միաստակար են բարձրագոյն Դրան; Զինագադարը Ղարադաղի հետ երկարացած է այլևս 20 օր: Այս կէտերի մասին կատարեալ համաձայնութիւն լինելից յետ, դժուար, թէ կարելի լինի կասկածել խաղաղութեան մասին Ցաճկաստանի և Սերբիայի մէջ: Այդ խաղաղութիւնը կարող է խանգարվել միայն այն ժամանակ, երբ պատերազմը Ռուսաստանի և Ցաճկաստանի մէջ յիրաւի տեղի ունենայ: Սերբիան այն ժամանակ գուցէ դժրէ իւր պայմաններին, յուսալով, որ ներկայումն կորցրածից աւելի կորցնելիք չունի, այնինչ յոյս կ'ունենայ ապագայում վաստակելու, եթէ պատերազմը Ռուսաստանի համար յաջողակ ելք կունենայ: Այլ թէ Ռուսաստանը յիրաւի կմտնի պատերազմի մէջ, թէ ոչ, այդ դեռ գուշակելիք հարց է, մանաւանդ երբ Ցաճկաստանը յանձն կառնու որևէ զիջողութեամբ բաւարարութիւն տալու Ռուսաստանին և վերականգնելու նորա վիրաւորված պատիւը կատարելով յօգուտ Բալքանեան Սլաւների նորա պահանջների գլխաւոր կէտերը:

Տարակոյս չկայ, որ առ այս կուղղվին և այլ Եւրոպական մեծ տէրութեանց բոլոր ձիգերը:

Բայց ամենից ճշգրիտ նշանը խաղաղութեան հաստատութեան կլինին կարգադրութիւնք սահմանների մօտ ժողոված զօրքերի իրանց տեղերը վերադառնալու մասին: Քանի որ այս կարգադրութիւնքը չեն լինիլ, դեռ էլի միշտ կասկածի մէջ պիտի դասվինք խաղաղութեան հաստատութեան մասին:

ՄԱՆՐ ԼՈՒՐԵՐ

Պ. Հայը գրում է Ղուբայից. «Ցայն կայ թէ տեղւոյս գործակալ Աչուղանց նորընծայ և եռիտասարդ քահանայն արդէն փոխուել է իւր քահանայական պաչտօնով ի Բագուս: Հանգուեց մեր ճրաղը, վառուեց ձեր ճրաղը», ասում է հասարակական առածը: Կ'յուսանք, որ ուր արժ. Բուտաղեանց Թադէոս Աւագ քահանայի պէս կինցաղագէտ մարդ և ճշմարիտ բարեկարգիչ հայր կայ, այնտեղ Աչուղանցի պէս երիտասարդ քահանայն հարկադրուած կը լինի իւր իմացածներից չատերը ծալել մի կողմ, իսկ Ղուբայի վերաբերութեամբ անկեղծօրէն խորհուրդ կտայինք տեղացիան Հոգևոր իշխանութեան պ. Աչուղեանցի փոխարէն ուրիշ քահանայ չուղարկել ի Ղուբայ, քանզի այստեղ միայն մի քահանայի ապրուստ կայ, իսկ եթէ ուղարկելու է գոնէ ժողովուրդի համաձայնութիւնը յառաջագոյն չհարցրած չուղարկէ, որ առաջուայ պէս տարաձայնութիւնները տարիներով չթագաւորեն մեր մէջ:

Պ. Հայը հաղորդում է Ղուբայից, որ 13-ին ամսոյս մուտ գործել այնտեղ մի գոնդ ձիաւոր զօրք Աւարցիների, որ բաղկացած է 750 հոգուց, նրանց մէջ եղել են և մինչև 30 օֆիցեր: Տեղւոյս Կլուբի անդամները վաղօրօք մեծ եռանդով և ախորժանօք նուիրել են մի դումար որով 14-ին փառաւոր ճաշ է պատրաստվել յիշեալ օֆիցերների համար Կլուբում. իսկ հասարակութիւնը նուիրել է գումար ամբողջ զօրքին ճաշով յարգելու, որ եղել է քաղաքի արևմտեան կողմում մի հարթ լայնատարած յարմարաւոր տեղում:

Հաստատ աղբիւրից գիտենք, որ Հ. Արիստակէսի Թարգմանութիւնը «Պատմութիւն Եւրոպայի մտաւոր զարգացման Դրէպէրի» արդէն պատրաստ է և մինչ ամառը մամուլի տակ կը մտնէ:

«Փորձի» Դ. Հատորի մէջ տպված Շիլլերի «Օրլեանի Կոյսը» արդէն 1868 թուին Թարգմանված տպված է Կ. Պոլսում պ. Կարապետ Ղազարոսեանցի ձեռքով:

Լաքսին ակնագործի խանութից գողացած ակնեղէնքը գտնվել են և չարամիտները ձերբակալվել և բանտարկվել: Մենք պատվել էինք հաղորդելով, թէ գողը ներսից է եղել:

Լուռուց հաղորդում են, որ Հոգևոր Բարձրագոյն Խնամութիւնը Սանտնու վանահայր նշանակել է Կարապետ վարդապետ Ադիամանեանցին. իսկ նախկին վանահայր վարդան Արքեպիսկոպոսին նշանակել է Յովհան Օձնեցու վանքում: Մեր թղթակիցը ասածում է յոյս, որ Սանտնու նոր վանահայրը վանքի միաբանութեան հետ միասին առանձին հոգս կ'քաշէ Դպրոցի ապահովութեան համար:

Պ. Բզնունին հաղորդում է, որ բարեկենդանի չաբաթ գիշերը Ախալցխայում վախճանվել է մի քանի օրուայ թեթև տկարութիւնից յետոյ, Ախալքալակի և Ծալկայի վիճակաց գործակատար Սահմանոս Աւագ քահանայ Դէմիրճօղլեանցն և թաղվել է Ս. Փրկիչ եկեղեցւոյ գաւթում Գէորգ եպիսկոպոս Տէր Դաւթեանցի չերմին կից հիւսիսային կողմում:

Պատասխանիք խմբագրութեան:

Երևան պարոն N-ին: Խմբագրութիւնս ստացաւ ձեր գրութիւնը Սրբազան Անդրէաս Եպիսկոպոսի քննիչ նշանակվելու մասին Աղէքսանդրապօլում գեր. Սուքիաս Եպիսկոպոսի և Տէր Յովսէփ Կոստանեանց քահանայի մէջ ծագած անըստականութեանց մասին: Նամակը գեղեցիկ և ճչգրիտ նկարագիր էր Տէր Յովսէփների: Խմբագրութիւնս համաձայն է ձեզ հետ, որ քննութիւնը գուցէ ճշմարտութիւն հանդէս չը բերէ, աչքի առաջ ունենալով այն սերտ և ամուր կապերն, որով Տէր Յովսէփ հայրը, գուցէ, կապուած է զանազան ազդեցութիւն և իշխանութիւն ունեցող անձանց հետ: Մենք աներկբայ ենք Սրբազան քննչի արդարասիրութեան և անչահասիրութեան վերայ. բայց եթէ զանազան հանգամանքներ արգելք կլինին արդարութեան և ճշմարտութեան յերեան գալուն, այնուամենայնիվ գործին տեղեակ և ազգի հասկացող ուրանիրուն մասը ոչ միայն երբէք չի գատապարտիլ Սրբազան Սուքիասին, այլ և նրան էլ ի թիս այլոց կհամարէ միայն ժամանակաւոր զոհ մարդոց խարդախութեանց, երկչոտութեան և զգուելի չհասկրութեան:

Դժբաղդաբար ձեր նամակը առ այժմ խմբագրութիւնս զժուարանում է հրատարակելու իրանից անկախ պատճառներով:

Խմբագիր Պ. ՍԻՄԷՕՆԵԱՆՑ
Հրատարակիչ Հ. ԷՆՖԻԱՁԵԱՆՑ

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՔ

„ԱՆԿԱՕՏՆԵՐ“-ի Երկրորդ Հատորը պատրաստելով, հրատարակիչ ենք յանկացողներին բաժանորդագրուիլ այդ գրքին, որի վերջում և կ'տպուին նոյա ա ղ գ ա ն ու ն ե ր ը: Բաժանորդագրութեան գինը 40 կ. է: Իսկ արտագրուելուց յետոյ գիրքը կարժենայ 50 կոպէկ:

Ստորագրութիւն բացել ենք հետևեալ քաղաքներում և գիւղերում:

Ախալցխան, Աղէքսանդրապօլ, Բագու, Գանձակ, Երևան, Թաւրիս, Թէլաւ, Թիֆլիզ, Հ. Նախիջևան, Ղզլար, Մեծ-Ղարաքլիս, Մուղրի, Մօզդօկ, Մօսկվա, Ն. Ագուլիս, Նուխի, Շամախի, Շուշի, Ս. Էջմիածին, Սիմֆերօպօլ, Սղնախ և. վ. Ագուլիս:

Անեկդօտներ ժողովելը դեռ ևս շարունակում ենք:

Ց. Նազարեանց.

„ՓՈՐՁ“

ԱԶԳԱՅԻՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆԱԿԱՆ

ԵՌԱՄՍԵԱՅ ՀԱՆԴԷՍ

«Փորձը» հրատարակվում է հետևեալ ծրագրի համեմատ բովանդակութեամբ:

Ա. ԳՐԱԿԱՆԱԿԱՆ. Այս բաժնի մէջ կը մտնեն թէ ինքնուրոյն և թէ օտար լեզուներից թարգմանած բանաստեղծական աշխատութիւններ՝ կեանքից առնուած նկարագրութիւններ, վէպեր, ռօմաններ, դրամատիկական գրուածներ — թէ արձակ և թէ ոտանաւոր:

Բ. ՊԱՏՄԱԿԱՆ. Յօդուածներ Հայոց, Ռուսաց և ընդհանուր պատմութիւնից: Այս բաժնի մէջ կը մտնէ նաև ժամանակակից քաղաքական կեանքի տեսութիւնը:

Գ. ՈՒՍՈՒՄՆԱԿԱՆ. Դիւրըմբռնելի ոճով գրուած զանազան յօդուածներ գիտութեան այլևայլ ճիւղերից առնուած:

Դ. ՄԱՆԿԱՎԱՐԺԱԿԱՆ. Մանկավարժական հարցերի վերաբերեալ ընդհանուր յօդուածներ, դպրոցական գործի այժմեան դրութիւնը թէ Հայոց մէջ և թէ Ռուսաստան ու արուսաշխարհներում:

Ե. ԳՆՆՈՒԹԻՒՆ և Մասնախօսութիւն Հայոց, Ռուսաց և օտար լեզուներով լոյս տեսած նշանաւոր գրքերի:

Զ. ԱԶԳԱՅԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ. Այս բաժնի մէջ կը տպագրուին այնպիսի յօդուածներ, որոնք մեր ազգի ներկայ վիճակի քննութեանն են նուիրուած, այն է՝ եկեղեցւոյ, ուսումնարանաց, ուսուցչաց, ազգային լուսաւորութեան, ազգային տնտեսութեան և հասարակական կեանքի: Կը լինին թղթակցութիւնք ամեն հայաբնակ տեղերից, կարգադրութիւնք Տէրութեան և Հոգևոր վարչութեան:

Է. ՆԵՐԻՒՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ. Տեսութիւն ներկին գործոց Ռուսաստանի ընդհանրապէս և Անդրկովկասի առանձնապէս: Այս բաժնի մէջ կը բովանդակին նաև թղթակցութիւնք և զանազան հաղորդագրութիւնք Ռուսաստանի և Կովկասի կեանքի մասին:

Ը. ԱՅԼԵՒԱՅԼ: Ամեն տեսակ լուրեր:

Թ. Յայտարարութիւններ տեղական և եւրոպական լեզուներով:

Փորձի բաժանորդագրութիւնը ամենայն տեղ տասը մանէթ է:

Ստորագրուիլ կարելի է Տփղիսում՝ «Փորձի» խմբագրատանը, Հ. Լինճիաձեանցի Ծխախոտի խանութումը և Ջաբարիա Գրիգորեանցի գրավաճառանոցում: Օտար քաղաքացիք կարող են դիմել խմբագրին հետևեալ հասցէով Тифлисъ. Въ Редакцію Армянскаго Журнала „ПОРДЗЪ“, իսկ արտասահմանից—Tiflis. Redaction du journal Arménien „PORDZ“

„Փորձ“ եռամսեայ Հանդիսի երրորդ հատորը լոյս տեսաւ ներկայ փետրվարի սկզբին:
Հետևեալ բովանդակութեամբ

1. Օրլեանի կոյսը, գործ Շիլլերի. Գ. Բարխուդարեանց, 2. Կոլոպեա Աբբեպիսկոպոս, կենսագրութիւն. ց. Գեղամեանց, 3. Պանորամա վանից, պատկեր գաղթակ. մշակների կեանքից. Գրիչ, 4. Մշեցու հեքեաթը, վանեցի գեղջուկի պատմ. Գամառ—Բաթիկա. 5. Տաճկաստանի Հայոց երեսփոխանութիւնը և նոյա սահմանադրութիւնը, պատմական տեսութիւն. Ա. Երիցեանց, 6. Երէ պէտք, Աչիքօնս Դօգէից. 7. Բաղտա—եւրոպա. Գամառ—Բաթիկա 8. Աղբերէան խնդիրը, պրօֆեսօր Զիպիրիդ Բրի, 9. Հայի գանգատը, հայու քաբեսա-ոյ յանապատի, վանեցոյ Հայրերը. Գամառ—Բաթիկա, 10. Աղբերի պրգաւոյնն օբէնտները. Ս. Պալասանեան, 11. Ղաբէբ Մշեցի, վանեցոյ ապրելիքը, վանեցի մը երգը. Գամառ—Բաթիկա, 12. Իմ ներքինական յիշողութիւնից. Գ. Զամիկեանց

ՄԱՏԵՆԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ

13. Ժօրժ Սան և նորա վէպերի հայ Թարգմանութիւնները. Գրիչ, 14. Պանորամա վանից, գրից Արիստակէս վարդ. Տէր-Սարգսեան. Գրիչ, 15. Assises d'antioche. Ս. Մանուէլ Անանեան, 16. Աստղաբաշխութիւն, հեղինակ. Հեկտոր Ժօրժի, Թարգմ. Ս. Լիմէքճեան. Գրիչ, 17. Русско—Армянскій Словарь сост. Г. Ирицпуховъ. Գրիչ, 18. Աստղաբաշխեան մրցանակ:

ԱԶԳԱՅԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

19. Մեր հոգևորականութեան պարտականութիւնները. 20. Ո՞վ են պատկանում զերագոյն իշխանութիւնը Հայոց եկեղեցու կառավարութեան մէջ 21. Ձանազարհորդական նկատողութիւնք. Քաջքերունի:

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

22. Արևելեան խնդիրը:

ՅԱՒԵԼՈՒԱԾ

23. Նօնցայի բերդը, գործ Դվերյեվրի, Թարգ. Փ. Վարդանեան, 24. Օսմանեան Սահմանադրութիւն., 25. Յայտարարութիւններ:

ДОЗВОЛЕНО ЦЕНЗУРОЮ ТИФЛИСЪ 25-го ФЕВРАЛЯ 1877 г. Типографія А. Энфіаджіанцъ и К-о Տուն Բժշկապետ Մ. Ռօտինեան